

Sygn. akt VII U 87/15

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 29 marca 2017 r.

Sąd Okręgowy Warszawa - Praga w Warszawie VII Wydział Pracy
i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący: SSO Małgorzata Jarząbek

Protokolant: sekr. sądowy Monika Bąk - Rokicka

po rozpoznaniu na rozprawie w dniu 15 marca 2017 r. w Warszawie

sprawy M. P. (1)

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych (...) Oddział w W.

o podleganie ubezpieczeniom społecznym

z udziałem M. J. (1) prowadzącej działalność gospodarczą pod nazwą (...) z siedzibą w W.

na skutek odwołania M. P. (1)

od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych (...) Oddział w W.

z dnia 28 listopada 2014r. znak: (...)

- zmienia zaskarżoną decyzję w ten sposób, że stwierdza, że M. P. (1), jako pracownik M. J. (1) prowadzącej działalność gospodarczą pod nazwą (...) w W., podlega obowiązkowo ubezpieczeniom: emerytalnemu, rentowym, chorobowemu i wypadkowemu od dnia 4 czerwca 2014 roku.

Sygn. akt VII U 87/15

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 28 listopada 2014r., znak: (...) Zakład Ubezpieczeń Społecznych(...)Oddział w W. , działając na podstawie art. 83 ust. 1 , art. 6 ust. 1 pkt 1, art. 8 ust. 1, art. 11 ust. 1, art. 12 ust. 1, art. 13 pkt 1, art. 38 ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (Dz. U. z 2013 r. poz. 1442, z późn. zm.) oraz art. 58 § 2 i art. 83 § 1 ustawy z dnia 23 kwietnia 1964 r. - Kodeks cywilny (Dz. U. z 2014 r. nr 121) i art. 22 § 1 oraz art. 300 ustawy z dnia 26 czerwca 1974 r - Kodeks pracy (Dz. U. z 1998 r., nr 21, poz. 94 z późn. zm.) stwierdził, że M. P. (1) (z domu S.) jako pracownik u płatnika składek (...) w W. nie podlega obowiązkowo ubezpieczeniom społecznym: emerytalnemu, rentowym i wypadkowemu od dnia 4 czerwca 2014r. (decyzja z dnia 28 listopada 2014r., znak: (...) akta rentowe).

W dniu 31 grudnia 2014r. odwołanie od powyższej decyzji złożyła **M. P. (1) (z domu S.)**. W uzasadnieniu odwołania wskazała, iż wyższe wynagrodzenie, które otrzymywała w porównaniu do innych pracowników firmy wynika przede wszystkim z szerszego zakresu jej obowiązków. Ponadto podniosła, iż pracując u płatnika składek wykonywała wszystkie zadania zlecone jej przez M. J. (1) m.in. sprawdzała stan towaru, uzupełniała wszelkie braki oraz zastępowała innych pracowników w razie ich nieobecności w pracy, natomiast stanowisko na którym jest zatrudniona powstało

w celu odciążenia pracodawcy z bieżących obowiązków związanych z prowadzeniem sklepu. Odwołująca dodatkowo wskazała, iż w okresie od dnia 31 grudnia 2013r. do 4 czerwca 2014r. była zgłoszona do ubezpieczeń społecznych w KRUS, jako osoba ucząca się.

W związku z powyższym ubezpieczona wniosła o dopuszczenie dowodu z zeznań świadka M. J. (1), na okoliczność faktycznego wykonywania przez nią pracy (odwołanie k. 2-4 a.s.).

Zakład Ubezpieczeń Społecznych (...) Oddział w W. wniosł o oddalenie odwołania na podstawie art. 477¹⁴ § 1 k.p.c.

Organ rentowy, prezentując argumentację tożsamą jak w treści uzasadnienia zaskarżonej decyzji podkreślił, że brak jest jakichkolwiek miarodajnych dokumentów, które mogłyby wskazywać na fakt świadczenia pracy przez odwołującą na rzecz M. J. (1). Organ rentowy wskazał również, iż nie zostały wykazane wymierne korzyści dla firmy z tytułu zatrudnienia M. P. (1). Podkreślił także, że po odejściu na zwolnienie lekarskie na jej stanowisko nie został zatrudniony nowy pracownik. Zakład Ubezpieczeń Społecznych wskazał, że płatnik składek posiada zaległości z tytułu nieopłaconych składek na ubezpieczenia społeczne. W ocenie organu rentowego, w momencie nawiązania stosunku pracy strony tej umowy miały świadomość braku ochrony ubezpieczeniowej oraz braku prawa do pobierania świadczeń z tego tytułu. Ponadto przedstawione okoliczności dają podstawy do stwierdzenia, iż umowa została zawarta dla pozorów w rozumieniu art. 83 Kodeksu cywilnego w zw. z art. 300 i 22 Kodeksu pracy i z naruszeniem zasad współżycia społecznego (art. 58 § 2 Kodeksu cywilnego w zw. z art. 300 Kodeksu pracy – jedynie w celu uzyskania świadczenia z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych. W ocenie organu rentowego zaskarżona decyzja została wydana prawidłowo (odpowiedź na odwołanie, k.7-8 a.s.).

Postanowieniem z dnia 8 lutego 2015r. Sąd wezwał do udziału w sprawie w charakterze zainteresowanego M. J. (1) prowadzącą działalność gospodarczą pod nazwą (...) z siedzibą w W. (postanowienie k.11 a.s.).

Sąd Okręgowy ustalił następujący stan faktyczny:

M. J. (1), od dnia 1 lutego 1993r. prowadzi działalność gospodarczą pod nazwą (...) z siedzibą w W., której przedmiotem jest m.in. sprzedaż detaliczna różnego rodzaju towarów np. żywności, napojów oraz artykułów piśmienniczych w sklepie położonym przy Szpitalu (...) w W..

Obecnie płatnik składek zatrudnia 3 osoby: M. D. z wynagrodzeniem w kwocie 1.850zł brutto, M. P. (2) z wynagrodzeniem 2.000zł brutto oraz M. P. (1) z wynagrodzeniem w kwocie 3.200zł brutto.

Ze względu na zamiar przejścia na emeryturę, zainteresowana w czerwcu 2014r., podjęła decyzję o zatrudnieniu nowego pracownika na stanowisku asystentki ds. administracyjno-handlowych, która po zdobyciu odpowiedniej wiedzy i doświadczenia miała przejąć wszystkie obowiązki zainteresowanej związane z prowadzeniem działalności m.in. obowiązki związane z księgowością oraz bieżącymi sprawami firmy, uzupełnianiem towaru oraz wyszukiwaniem tańszych towarów.

Wieloletni pracownik płatnika składek, M. P. (2) dowiedziawszy się, iż pracodawca poszukuje nowego pracownika przedstawił kandydaturę swojej synowej M. P. (1), która była w trakcie poszukiwania pracy.

W tym czasie M. J. (1) zamierzała również przystąpić do przetargu na wynajęcie kolejnego pomieszczenia w szpitalu i prowadzenia w nim działalności gospodarczej. W tym też celu, zainteresowana skontaktowała się z odwołującą i zaproponowała jej zatrudnienie na stanowisku asystentki ds. administracyjno-handlowych. Dokonując powyższego wyboru, M. J. (1) kierowała się przede wszystkim faktem, iż знаła teścia ubezpieczonego, który był jej wieloletnim pracownikiem i mogła mu zaufać w kwestii polecenia M. P. (1) (zeznania zainteresowanej M. J. (1) k.32,54,130 a.s., zeznania świadka M. P. (2) k. 54-56 a.s., zeznania ubezpieczonej M. P. (1) k.30-31,56-57,129-130 a.s.).

W związku z powyższym, w dniu 4 czerwca 2015r. M. P. (1) zawarła z M. J. (1) umowę o pracę na czas nieokreślony w pełnym wymiarze czasu pracy, na stanowisku asystenta ds. administracyjno-handlowych za wynagrodzeniem 3200zł brutto. Jako miejsce wykonywania pracy strony umowy wskazały na punkt sprzedaży w W. przy ul. (...) oraz w siedzibie działalności gospodarczej, przy ul. (...) w W. (umowa o pracę- akta osobowe M. P. (1)). Tego samego dnia ubezpieczonej został przedstawiony regulamin wynagrodzenia pracowników oraz zakres obowiązków, natomiast odwołująca przedstawia zaświadczenie lekarskie o braku przeciwwskazań zdrowotnych do wykonywania pracy na ww. stanowisku (dokumentacja znajdująca się w aktach osobowych M. P. (1)). M. P. (1) zawierając przedmiotową umowę była w 3 tygodniu ciąży, o czym dowiedziała się podczas kontrolnego badania w dniu 7 lipca 2014r. Pracodawca o ciąży dowiedział się w dniu, w którym otrzymał od ubezpieczonej zwolnienie lekarskie.

M. P. (1) została zgłoszona do ubezpieczeń społecznych od dnia 4 czerwca 2014r. przez płatnika składek M. J. (1) z tytułu zawartej umowy o pracę. W toku postępowania płatnik składek przedstawił wydruki z konta bankowego, potwierdzające regularne wpłaty do Zakładu Ubezpieczeń Społecznych oraz zaświadczenie o niezaleganiu w opłacaniu składek (załącznik do pisma z dnia 29 stycznia 2015r. k.14 a.s., załącznik do pisma z dnia 12 grudnia 2015r. k.100 a.s.).

M. P. (1) ukończyła liceum profilowane w zawodzie technika usług fryzjerskich, a następnie rozpoczęła policealną szkołę (...) w W., na kierunku rachunkowość i finanse, którą przerwała z uwagi na zagrożenie ciąży. Pracę zawodową ubezpieczona rozpoczęła w 2008r. Na początku pracowała w Holandii, przy produkcji kwiatów, następnie po powrocie do Polski podjęła zatrudnienie w bistro w R. na stanowisku pomocy kuchennej oraz kasjerki. W czerwcu w 2012r. podjęła pracę w drogerii, w której pracowała do końca maja 2013r. Po zakończeniu ww. zatrudnienia przez okres dwóch miesięcy pracowała na podstawie umowy o dzieło, a następnie otworzyła własną działalność gospodarczą pod nazwą (...), którą zawiesiła dnia 31 grudnia 2013r. Po zakończeniu prowadzenia działalności gospodarczej ubezpieczona była zarejestrowana w Kasie Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego (zeznania ubezpieczonej M. P. (1) k.30-31,56-57,129-130 a.s., wydruk CEiDG k.5 a.s., zaświadczenie k.6 a.s.).

Ubezpieczona M. P. (1) będąc zatrudniona u zainteresowanej na stanowisku asystenta ds. administracyjno-handlowych zajmowała się pobieraniem i nadawaniem przesyłek pocztowych, ich rejestracją i przekładaniem do dekretacji i podpisu pracodawcy, przechowywaniem i segregowaniem korespondencji wg obowiązujących przepisów archiwizacyjnych, prowadzeniem dokumentów finansowo-księgowych, ksiąg inwentaryzacyjnych i materiałowych, przygotowaniem wniosków o zaliczki na wydatki firmy, sprawdzaniem faktur zajmowała się również zaopatrzeniem sklepu w artykuły spożywcze. Po zamknięciu sklepu początkowo udawała się z mężem Ł. P. do sklepów takich jak L., M. lub R. w celu zakupu towarów niezbędnych do prowadzenia sklepu. Przy zakupach pomagał jej również wieloletni pracownik M. J. (1), M. P. (2). Ubezpieczona zajmowała się także promocjami, poszukiwaniem tańszych, bardziej korzystnych ofert na produkty spożywcze. W razie potrzeby zajmowała się obsługą klientów przychodzących do sklepu, podawała napoje oraz zbierała zamówienia.

W 2010 roku u M. P. (1) rozpoznano nefropatię IgA. Od tego czasu pozostawała ona pod opieką nefrologa J. W., okresowo przechodziła sterydoterapię. Doznawała także częstych infekcji. W trakcie ciąży stan zdrowia ubezpieczonej kwalifikował ją do zwolnienia lekarskiego (zeznania ubezpieczonej M. P. (1) k.30-31,56-57,129-130 a.s., zeznania Ł. P. k.118-119 a.s., zeznania świadka J. W. k.129 a.s., zeznania zainteresowanej M. J. (1) k.32,54,130 a.s., zeznania świadka M. P. (2) k. 54-56 a.s.).

W dniu 31 lipca 2014r. z uwagi na występujące schorzenia M. P. (1) stała się niezdolna do pracy i otrzymała stosowne zaświadczenie lekarskie.

W trakcie zwolnienia lekarskiego ubezpieczonej, pracodawca M. J. (1) wraz z M. P. (2) przejęli obowiązki odwołującej. Pracodawca z uwagi na brak zaufania do ludzi nie zatrudnił kolejnego pracownika oraz zrezygnował z udziału w przetargu na kolejny lokal użytkowy na terenie szpitala (zeznania zainteresowanej M. J. (1) k.32,54,130 a.s., zeznania świadka M. P. (2) k. 54-56 a.s.).

W styczniu 2015r. M. P. (1) złożyła wypowiedzenie umowy o pracę z uwagi na częste choroby dziecka i aktualnie jest zarejestrowana w Urzędzie Pracy jako osoba bezrobotna (zeznania ubezpieczonej M. P. (1) k. 129-130 a.s.).

Zakład Ubezpieczeń Społecznych, jako organ uprawniony do kontroli i weryfikacji podstawy wymiaru składek i prawidłowości zgłoszenia do systemu ubezpieczeń społecznych, wszczął postępowanie wyjaśniające w sprawie ustalenia obowiązku podlegania przez M. P. (1) ubezpieczeniom społecznym z tytułu zatrudnienia u płatnika składek (...) z siedzibą w W.. W oparciu o wyniki przeprowadzonego postępowania wyjaśniającego oraz w świetle zgromadzonych dowodów, organ rentowy uznał, że umowa o pracę, na podstawie której odwołująca została zgłoszona do obowiązkowych ubezpieczeń społecznych przez ww. płatnika składek została zawarta w celu uzyskania świadczeń, a nie faktycznego wykonywania pracy. Zdaniem Zakładu Ubezpieczeń Społecznych, płatnik składek nie przedstawił wymiernych dowodów potwierdzających faktyczne zatrudnienie M. P. (1). Natomiast analiza faktyczna i prawna zgromadzonego w toku postępowania wyjaśniającego materiału, uzasadnia stwierdzenie, że ubezpieczona nie podlega ubezpieczeniom społecznym z tytułu zatrudnienia u wyżej wymienionego pracodawcy, albowiem zawarta w dniu 4 czerwca 2014r. umowa o pracę jest umową pozorną, naruszającą zasady współzycia społecznego (decyzja z dnia 28 listopada 2014r., znak: (...) akta rentowe).

Od niekorzystnej decyzji organu rentowego M. P. (1) złożyła odwołanie do tut. Sądu, inicjując tym samym niniejsze postępowanie (odwołanie k. 2-4 a.s.).

W toku postępowania Sąd dopuścił dowód z opinii biegłego sądowego z zakresu ginekologii i położnictwa, celem ustalenia w jakiej dacie ubezpieczona dowiedziała się, że jest w ciąży oraz w celu ustalenia, czy w okresie od dnia 4 czerwca 2014r. do 4 lutego 2015r. była zdolna do pracy oraz czy zasadnie korzystała ze zwolnień lekarskich w okresie ciąży(postanowienie z dnia 19 sierpnia 2015r. k.58 a.s.).

W opinii z dnia 26 września 2015r. biegła sądowa z zakresu ginekologii i położnictwa E. P. stwierdziła, że w aktach sprawy brak jest dokumentacji medycznej z placówki, w której ciąża i jej rozwój były nadzorowane. Biegła ponadto wskazała, iż w 2010r. rozpoznano u odwołującej nefropatię (...), z powodu, której ubezpieczona pozostawała pod opieką nefrologa. Okresowo przechodziła sterydoterapię, a z dostępnych badań krwi wynika, że poziom kreatyniny w ciąży był prawidłowy i chociaż stwierdzono podwyższone ciśnienie tętnicze krwi, to nie występowały objawy niewydolności nerek. Tym samym biegła stwierdziła, że M. P. (1) była zdolna do pracy od 4 czerwca 2014r. do końca ciąży, natomiast nie mając podstawowej dokumentacji biegła nie może zająć stanowiska w sprawie zasadności zwolnień lekarskich (opinia k.65-66 a.s.).

W piśmie procesowym z dnia 6 listopada 2015r. ubezpieczona zgłosiła zastrzeżenia do opinii biegłego sądowego z zakresu ginekologii i położnictwa oraz wniosła o dopuszczenie i przeprowadzenie dowodu z opinii biegłego nefrologa na okoliczność rodzaju choroby ubezpieczonej, jej wpływu na przebieg ciąży, zagrożenia ciąży oraz zasadności wystawianych zwolnień lekarskich, a także z uzupełniającej opinii biegłego sądowego z zakresu położnictwa i ginekologii na okoliczność daty dowiedzenia się przez odwołującą o ciąży i na okoliczność zasadności wystawionych zwolnień lekarskich na podstawie dokumentacji ambulatoryjnej (pismo procesowe k.79-80 a.s.).

Postanowieniem z dnia 20 lipca 2016r. Sąd dopuścił dowód z opinii uzupełniającej biegłego sądowego z zakresu ginekologii i położnictwa E. P., zobowiązując biegłą do sporządzenia opinii na podstawie uzupełnionej dokumentacji medycznej (postanowienie z dnia 20 lipca 2016r. k. 133 a.s.).

W opinii uzupełniającej z dnia 18 października 2016r. biegła sądowa E. P., biorąc pod uwagę całość dokumentacji medycznej zawartej w aktach sprawy stwierdziła, że zapewne M. P. (1) do lekarza ginekologa udała się w dniu 7 lipca 2014r. żeby potwierdzić obecność 8-tygodniowej ciąży, a nie po to by ją stwierdzić. Natomiast podejmując pracę 4 czerwca 2014r. mogła, ale nie musiała być jej świadoma. Zwolnienia lekarskie były wydawane z przyczyn nefrologicznych, które lekarz prowadzący ciążę uznał za istotne i mogące wpłynąć na stan zdrowia M. P. (1) jak i rozwój płodu. Zasadność orzekanej niezdolności ubezpieczonej do pracy znajduje potwierdzenie w zeznaniach prof. J. W. (opinia k.144-145 a.s.).

Powyższy stan faktyczny, Sąd Okręgowy ustalił na podstawie dowodów z dokumentów znajdujących się w aktach sprawy, w tym w aktach rentowych i osobowych M. P. (1) oraz w oparciu o zeznania stron postępowania – zainteresowanej M. J. (1) i odwołującej M. P. (1) i zeznania świadków M. P. (2), Ł. P. oraz J. W.. Depozycje stron i świadków są spójne, wzajemnie uzupełniają się, a niektóre z nich także potwierdzenie w dokumentach.

Powołane przez Sąd Okręgowy dowody z dokumentów, w zakresie w jakim Sąd oparł na nich swoje ustalenia, były wiarygodne, korespondowały ze sobą oraz z osobowymi źródłami dowodowymi i tworzyły spójny stan faktyczny. Strony, w tym organ rentowy, nie kwestionowały ich autentyczności i zgodności z rzeczywistym stanem rzeczy, a zatem okoliczności wynikające z treści tych dokumentów, należało uznać za mające wysoki walor dowodowy, a przez to mogące stanowić podstawę do czynienia ustaleń faktycznych w sprawie.

Opinię sporządzoną przez lekarza specjalistę z zakresu ginekologii dr n. med. E. P. Sąd Okręgowy w całości podziela, albowiem jest ona jasna, przekonująca, a wnioski z niej płynące – w kwestii dotyczącej tego, czy odwołująca z chwilą podpisania przedmiotowej umowy była zdolna do podjęcia pracy zarobkowej na wskazanym stanowisku oraz czy zasadnie korzystała ze zwolnień lekarskich w okresie ciąży nie nasuwają żadnych wątpliwości. W jej podsumowaniu biegła wyraźnie stwierdziła, że zwolnienia lekarskie były wydawane z przyczyn nefrologicznych, które lekarz prowadzący ciążę uznał za istotne i mogące wpłynąć na stan zdrowia ubezpieczonej jak i rozwój płodu.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Odwołanie M. P. (1) od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych (...) Oddział w W. z dnia 28 listopada 2014r., znak: (...) jest zasadne i jako takie zasługuje na uwzględnienie.

W rozpatrywanej sprawie kluczowe było ustalenie, czy umowa o pracę zawarta przez ubezpieczoną M. P. (1) z płatnikiem składek (...) z siedzibą w W. jest umową ważną i skuteczną, czy też - jak twierdzi ZUS - umowę tę zawarto dla pozorów, w związku z czym nie wywołała ona i nie wywołuje skutków w zakresie podlegania przez M. P. (1) ubezpieczeniom społecznym.

Przystępując do oceny prawnej przedmiotu sporu, w pierwszej kolejności przyznać należy, że dokonywana przez organ rentowy kontrola zgłoszeń do ubezpieczenia oraz prawidłowości i rzetelności obliczenia składki oznacza przyznanie Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych kompetencji do badania samego tytułu ubezpieczenia wynikającego z zawarcia umowy o pracę, a zatem badania również ważności takiej umowy (por. postanowienia Sądu Apelacyjnego w Krakowie z dnia 10 stycznia 2013 r., III AUa 1039/12 oraz z dnia 25 września 2012 r., III AUa 398/12).

Zgodnie z treścią art. 6 ust. 1 pkt. 1, art. 11 ust.1, art. 12 ust. 1 i art. 13 pkt. 1 ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (Dz. U. z 2016 r. poz. 963 ze zm.), obowiązkowym ubezpieczeniom społecznym: emerytalno- rentowemu, chorobowemu i wypadkowemu podlegają pracownicy w okresie od momentu nawiązania stosunku pracy do dnia jego ustania.

Przez nawiązanie stosunku pracy pracownik zobowiązuje się do wykonywania pracy określonego rodzaju na rzecz pracodawcy i pod jego kierownictwem oraz w miejscu i czasie wyznaczonym przez pracodawcę, a pracodawca - do zatrudniania pracownika za wynagrodzeniem (art. 22 § 1 k.p.). W ujęciu art. 22 § 1 k.p. stosunek pracy to relacja prawna łącząca pracodawcę i pracownika, na której treść składają się wzajemne prawa i obowiązki. Zgodnie z treścią powołanego przepisu zasadniczym elementem konstrukcyjnym stosunku pracy jest zobowiązanie pracownika do wykonywania pracy pod kierownictwem pracodawcy w czasie i miejscu przez niego wyznaczonym za wynagrodzeniem. Swoistość stosunku pracy wyraża się w jego cechach, które odróżniają go od stosunków cywilnoprawnych, a także zwyczajowej, okazjonalnej pomocy członków najbliższej rodziny świadczonej na rzecz określonego przedsiębiorcy, w ramach których świadczona jest praca. Do tych właściwości stosunku pracy należą: dobrowolność zobowiązania, zarobkowy charakter stosunku pracy, osobisty charakter świadczenia pracy oraz podporządkowanie pracownika co do miejsca, czasu i sposoby wykonywania pracy, wyrażające się również w możliwości wydawania pracownikowi poleceń dotyczących pracy.

Mając na uwadze okoliczności niniejszej sprawy, stwierdzić należało, że sformułowany przez organ rentowy zarzut pozorności umowy o pracę w oparciu o przepis art. 83 k.c. w związku z art. 300 k.p. był chybiony.

Jak trafnie wyjaśnił Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 10 czerwca 2013 r. (II PK 299/12) oświadczenie woli jest złożone dla pozorów, jeżeli jest symulowane. Symulacja ta musi się składać z dwóch elementów. Po pierwsze, strony, które dokonują symulowanej czynności prawnej, próbują wywołać wobec osób trzecich przeświadczenie (niezgodne z rzeczywistością), że ich zamiarem jest wywołanie skutków prawnych, objętych treścią ich oświadczeń woli. Po drugie między stronami musi istnieć tajne, niedostępne osobom trzecim porozumienie, że te oświadczenia woli nie mają wywołać zwykłych skutków prawnych (akt konfidencji). A zatem jest to porozumienie, co do tego, że zamiar wyrażony w treści symulowanych oświadczeń woli nie istnieje lub że zamiar ten jest inny niż ujawniony w symulowanych oświadczeniach. Niezgodność rzeczywistego zamiaru stron z treścią czynności prawnej musi odnosić się do jej skuteczności prawnej oraz woli powołania do życia określonego stosunku prawnego.

Sąd Najwyższy zwraca w tym orzeczeniu uwagę, że przepis art. 83 § 1 k.c. opisuje dwie różne postaci pozorności. Pierwsza z nich dotyczy sytuacji, gdy strony dokonują czynności prawnej dla pozorów i jej dokonanie nie służy ukryciu innej czynności prawnej. Można tu mówić o pozorności zwykłej, bezwzględnej lub o symulacji absolutnej, bezwzględnej. Druga dotyczy sytuacji, gdy strony dokonują czynności prawnej pozornej w celu ukrycia innej czynności prawnej (dysymulowanej), której skutki prawne rzeczywiście chcą wywołać. Czynność prawna pozorna, wyrażająca oświadczenie woli pozorne, nie ukrywające innej czynności prawnej, nie wywołuje między stronami skutków prawnych, gdyż jest nieważna w świetle art. 83 § 1 k.c. Oświadczenie woli stron nie może wywołać skutków prawnych odpowiadających jego treści, ponieważ same strony tego nie chcą (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 23 czerwca 1986 r., I CR 45/86).

Osoba, która zawarła fikcyjną umowę o pracę, nie podlega ubezpieczeniu społecznemu i nie nabywa prawa do świadczeń wynikających z tego ubezpieczenia (por. wyroki Sądu Najwyższego z dnia 17 grudnia 1996 r., II UKN 32/96 oraz z dnia 17 marca 1998 r., II UKN 568/97). Fakt, że oświadczenia stron umowy zawierają określone w art. 22 k.p. formalne elementy umowy o pracę, nie oznacza jednak, że umowa taka jest ważna. Jeżeli bowiem strony nie zamierzały osiągnąć skutków wynikających z umowy, w szczególności jeżeli nie doszło do podjęcia i wykonywania pracy, a jedynym celem umowy było umożliwienie pracownikowi skorzystania ze świadczeń z ubezpieczenia społecznego, umowa taka jest pozorna (art. 83 k.c.).

W rozpoznawanej sprawie M. P. (1) z dniem 4 czerwca 2014r. podjęła pracę w ramach stosunku pracy w wymiarze pełnego etatu i wykonywała ją do momentu przejścia na zwolnienie lekarskie, natomiast pracodawca świadczenie to przyjmował - co w świetle przekonującego stanowiska Sądu Najwyższego, wyklucza przyjęcie pozorności umowy o pracę. Wprawdzie Sąd Najwyższy w wyrokach z dnia 14 marca 2001 r. (II UKN 258/00) i z dnia 19 stycznia 2010 r. (I UK 261/09) podniósł, że brak pozorności nie wyklucza rozważenia, czy w konkretnym przypadku zawarcie umowy zmierzało do obejścia prawa (art. 58 § 1 k.c. w zw. z art. 300 k.p.), to jednak w ocenie Sądu Okręgowego, teza taka powinna mieć mocne, jednoznaczne oparcie w stanie faktycznym sprawy i nie może pozostawać jedynie w sferze domysłów, czy sugestii ze strony organu rentowego - jak to miało miejsce w niniejszej sprawie. Czynność prawna mająca na celu obejście ustawy polega na takim ukształtowaniu treści tej czynności prawnej, że z punktu widzenia formalnego nie sprzeciwia się ustawie, ale w rzeczywistości (w znaczeniu materialnym) zmierza do zrealizowania celu, którego osiągnięcie jest zakazane przez ustawę. Pojęcia obejścia prawa i pozorności są więc sobie bliskie znaczeniowo i czasem się pokrywają. Organ rentowy nie może jednak w uzasadnieniu zaskarżonej decyzji zasadnie twierdzić, iż przedmiotowa umowa zawarta została dla pozorów, a jednocześnie zmierzała do obejścia prawa w rozumieniu art. 58 k.c. Przepisy art. 83 k.c. i art. 58 § 1 k.c. stanowią odrębne, samodzielne i wykluczające się wzajemnie podstawy nieważności czynności prawnej. Czynność zmierzająca do obejścia prawa nie może być jednocześnie czynnością pozorną z tego choćby względu, że pierwsza zostaje rzeczywiście dokonana, druga zaś jest jedynie symulowana. Niekiedy ważna może być w świetle art. 83 § 1 zd. drugie k.c. czynność ukryta. Dopiero wówczas jest możliwe badanie jej treści i celu w świetle kryteriów wyrażonych w art. 58 k.c. Nie jest więc możliwe obejście prawa poprzez dokonanie czynności prawnej pozornej (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 29 maja 2013 r. I UK 649/12).

Okoliczności faktyczne niniejszej sprawy nie potwierdzają, aby celem zawartej umowy o pracę był brak woli rzeczywistego jej świadczenia z jednej strony i brak woli korzystania z tej pracy przez drugą stronę. Zawierając przedmiotową umowę o pracę M. P. (1) nie wiedziała, że jest w ciąży oraz nie przewidziała, że istniejąca u niej nefropatia może zagrażać jej zdrowiu i rozwojowi płodu. Nie mogła tego przewidzieć również M. J. (1). Z dowodów zgromadzonych w sprawie wynika, że M. P. (1) zawierając umowę o pracę, miała intencję świadczenia pracy na jej podstawie. Stąd też, gdyby nie problemy zdrowotne, powstałe u niej na skutek rozpoznania nefropatii, mogłaby świadczyć pracę na rzecz ww. płatnika składek, przy czym o wadze tych problemów świadczy obszerna dokumentacja medyczna ubezpieczonej, a także dowód z zeznań lekarza prowadzącego J. W..

Co więcej, ubezpieczona świadczyła umówioną pracę w okresie od 4 czerwca 2014r. do 31 lipca 2014r., a potwierdzeniem tego, a także wyrazem późniejszej gotowości do jej świadczenia na rzecz M. J. (1), były okoliczności faktycznego wykonywania przez ubezpieczoną powierzonych jej obowiązków m.in. pobieranie i nadawanie przesyłek pocztowych, ich rejestracja i przekładanie do dekretacji i podpisu pracodawcy, przechowywanie i segregowanie korespondencji wg obowiązujących przepisów archiwizacyjnych, prowadzenie dokumentów finansowo-księgowych, ksiąg inwentaryzacyjnych i materiałowych, przygotowanie wniosków o zaliczki na wydatki firmy, sprawdzanie faktur. W ramach powierzonych obowiązków zajmowała się również zaopatrzeniem sklepu w artykuły spożywcze. Ubezpieczona zajmowała się także promocjami, poszukiwaniem tańszych, bardziej korzystnych ofert na produkty spożywcze. W razie potrzeby zajmowała się obsługą klientów przychodzących do sklepu, podawała napoje oraz zbierała zamówienia.

W świetle powyższych ustaleń nie można zatem podzielić gołosłownego zarzutu organu rentowego, że umowa o pracę została zawarta jedynie dla pozorów celem uzyskania ochrony ubezpieczeniowej i świadczeń z ubezpieczenia społecznego i jako taka jest nieważna. Jednocześnie wskazać należy, że cel zawarcia umowy o pracę, jakim jest chęć uzyskania świadczeń z ubezpieczenia społecznego – wbrew zarzutom organu rentowego – nie jest sprzeczny z ustawą, ani nie zmierza do jej obejścia, nie świadczy też o pozorności umowy. Objęcie ubezpieczeniem społecznym i uzyskanie świadczeń z tego ubezpieczenia jest wszak głównym celem zawierania umowy o pracę.

Zaakcentować przy tym, że przepisy z zakresu ubezpieczeń społecznych nie uzależniają skuteczności nawiązania stosunku pracowniczego od czasookresu trwania konkretnej umowy, od długości wcześniej przysługującej ochrony ubezpieczeniowej, czy też od stanu zdrowia pracownika. Z tego wynika, że nagle przerwanie relacji z pracodawcą bądź nieprzystąpienie do realizacji umowy o pracę w ustalonym czasie z powodu pogorszenia stanu zdrowia pracownika, nie może wpływać negatywnie na powstały stosunek ubezpieczenia społecznego i skutki z niego wynikające. Dla powstania wskazanych skutków konieczne jest bowiem skuteczne nawiązanie umowy o pracę. Skutku takiego nie rodzi zawarcie przez strony umowy o pracę bez woli jej realizacji, nawet jeżeli strony podejmują jakieś czynności, które mają na zewnątrz pozorować realizację umowy (por. wyrok Sądu Apelacyjnego w Łodzi z dnia 15 maja 2014r., III AUa 826/13). W przedmiotowej sprawie, z przyczyn wyjaśnionych, nie zaistniała sytuacja, aby strony umowy o pracę nie zamierzały jej realizować, co wynika z przedłożonych do akt sprawy dokumentów, jak również z relacji przesłuchanych w sprawie świadków.

Nie można też pominąć faktu, że praktycznie niemożliwe jest ocenienie wartości pracy konkretnego pracownika dla jego pracodawcy, ponieważ nie decydują o tym wyłącznie kryteria obiektywne, a poza tym stanowi to niedozwoloną ingerencję w prawa przedsiębiorcy do ustalania wynagrodzenia za pracę, oczywiście z wyłączeniem sytuacji gdy mamy do czynienia z wyzyskiem, czy naruszaniem praw pracowniczych wynikających z przepisów Kodeksu pracy, obowiązujących ustaw i aktów prawnych niższej rangi regulujących te kwestie (np. prawa do godnego wynagrodzenia itp.). W tym zakresie Sąd orzekający w niniejszej sprawie w pełni podziela stanowisko wyrażone w wyroku Sądu Apelacyjnego w Warszawie z dnia 17 czerwca 2008 r. w sprawie III AUa 536/09, zgodnie z którym krótkotrwałe wykonywanie pracy, nawet ze stosunkowo wysokim wynagrodzeniem, nie może stanowić podstawy do uznania zawartej umowy o pracę za nieważną i prowadzić do uznania, że brak jest podstaw do objęcia pracownika ubezpieczeniem społecznym. W niniejszej sprawie zdaniem Sądu wynagrodzenie odwołującej nie było jednak w

żaden sposób zawyżone, a nadto było adekwatne i odpowiednie do świadczonej przez nią pracy oraz posiadanego wykształcenia i doświadczenia zawodowego.

Mając na uwadze powyższe rozważania, Sąd Okręgowy doszedł do przekonania, że zarzuty pozorności stosunku prawnego powstałego pomiędzy M. P. (1), a M. J. (1) nie znajdują uzasadnienia. Pomędzy stronami faktycznie został nawiązany stosunek pracy, a argumentacja prezentowana przez organ rentowy zarówno w uzasadnieniu zaskarżonej decyzji, jak również w odpowiedzi na odwołanie, w obliczu materiału dowodowego zebranego w sprawie, nie była wystarczająca do wykazania pozorności zawartej umowy.

Ustalony w rozpoznawanej sprawie stan faktyczny świadczy nie o pozorności złożonych przez strony oświadczeń woli ani nie o obejściu ustawy, lecz o spełnieniu warunku zatrudnienia pracowniczego stanowiącego tytuł ubezpieczenia. Do objęcia pracowniczym ubezpieczeniem społecznym nie mogłoby dojść tylko wówczas, gdyby zgłoszenie do tego ubezpieczenia dotyczyło osoby, która w rzeczywistości pracy nie świadczyła, a więc nie wykonywała zatrudnienia w ogóle albo wykonywała je na podstawie innej umowy niż umowa o pracę. W prawie ubezpieczeń społecznych nie decyduje ważność umowy o pracę związana z zamiarem dyktującym potrzebę jej zawarcia, lecz to, czy zawierające ją strony miały zamiar wzajemnego zobowiązania się - pracownik do świadczenia pracy, a pracodawca do dania mu pracy i wynagrodzenia za nią - oraz czy umowa była w rzeczywistości realizowana. Nie jest także istotny czas (okres trwania) tej realizacji (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 05 października 2005r., I UK 32/05).

Wobec powyższego, Sąd Okręgowy uznał odwołanie za zasadne i na podstawie art. 477¹⁴ § 2 k.p.c. zmienił zaskarżoną decyzję i stwierdził, że odwołująca M. P. (1), jako pracownik M. J. (1) prowadzącej działalność gospodarczą pod nawą (...) w W. podlega obowiązkowo ubezpieczeniom emerytalnemu, rentowym, chorobowemu i wypadkowemu od dnia 4 czerwca 2014r.